І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку:
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXIX. Ч. 184 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го ВЕРЕСНЯ 1962 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 26, 1962 No. 184. VOL. LXIX.

КОНҐРЕС ПРИЗНАВ ПОВНОВЛАСТІ ПРЕЗИДЕНТОВІ НА ОБМЕЖЕНУ МОБІЛІЗАЦІЮ

Вашинґтон. — Конґрес 24-го вересня закінчив акцію в справі повновластей Президентові покликувати військові резерви на випадок потреби, бо Палата Репрезентантів більшістю 342 до 13-ох голосів ухвалила законопроєкт в цій справі, який Сенат прийняв ще 14-го вересня голосами всіх 76 присутніх сенаторів. Конґресмени бажали додавати поправки до урядового законопроєкту і внаслідок цього відбулася довша дискусія, яка виявила поважну опозицію в справі закордонної політики Президента. Не було більшого розходження в справі повновластей Президентові, проти чого голосували тільки 13 конґресменів. Республіканські конґресмени критикували Президента за те, що не був рішучим в діях проти комуністів у Берліні і на Кубі. Деякі республіканські конґресмени заявляли, що Президент не потребує цих повновластей. Коли Президент підпише цей закон, то він матиме право на випадок потреби перевести частинну мобілізацію і покликати до військової служби 150,000 резервістів на протяг одного року, без проголошування стану крайньої необхідности. Президент має право змобілізувати один мільйон резервістів, але передтим мусить оголосити стан крайньої необхідности. В додатку Президент матиме право продовжити на один рік службу активним воякам армії і летунам, якби зайшла така потреба. Президент має право, згідно з законом, продовжувати реченець служби морякам. Минулорічні повновласті Президента вигасли 3-го липня ц. р. Президент мав право покликати 250,000 резервістів, але був поклинав у зв'язку з берлінською кризою тільки 148,000. Повновласті починаються після того, як закрита буде ця друга сесія 87-го Конґресу, і тривати мають до 28-го лютого 1963-го р., коли працюватиме вже перша сесія 88-го Конґресу. В політичних колах уважають, що справа продовження активної служби воякам армії і летунам є важливіша від покликування до активної служби резервістів, бо Президент тепер не думає переводити частинної мобілізації. Гадають, що можливе є покликання деяких резервістів — спеціялістів до летунства і фльоти, і так само можливе є, що в активній службі затримають деяких спеціялістів, хоч вони вже закінчили свою службу. Голова Палатної Комісії Збройних Сил конґресмен демократ із Джорджії Карл Вінсон вніс законопроєкт в імені уряду і повторив запевнення секретаря оборони Роберта МекНамару, що президент не думає покликувати резерви, але на всякий випадок хоче мати повновласті в цій справі. Вінсон заявив, що цього року, коли б покликували резервістів, то не було б таких недостач, які виявилися були минулого року. Вінсон заявив, що закон про повновласті для Президента покликувати військові резерви, — це заява нашим ворогам, що ЗДА є рішені протиставитися всякій небезпеці, яка виникла б в будь-якій частині світу. Він сказав республіканським критикам політики Кеннеді: „Можу вас запевнити, що ми є добре поінформовані про те, що діється на Кубі. Ніколи не дозволимо, щоб Куба сталася совєтським причілком для військової агресії в Західній Півкулі".

ЗДА творять кубинський леґіон

Вашинґтон. — Департамент оборони проголосив творення негайно окремої військової одиниці з кубинських втікачів, які добровільно туди зголосяться. До цього часу приймали до американського війська тільки тих кубинських втікачів, які плавко говорили по-англійськи, внаслідку чого прийнято туди з-посеред тисячів зголошених — тільки 90 кубинських юнаків. Тепер змінено попереднє поведення в цій справі і рішено покликати до життя окремі частини, зложені виключно з осіб, які говорять еспанською мовою. Вишколюватимуть їх також старшини й підстаршини, які говорять по-еспанськи, головно порторіканці. Ці частини переходитимуть військовий вишкіл в Маямі на Флориді, в Ню Йорку, Шикаґо, Ню Орлінсі і Лос Анджелес. Не поставлено ніякого обмеження щодо числа тих, які будуть зголошуватись до війська та яких прийматимуть туди. Ця подія має тому велике значення, що це перший випадок, коли американська Армія вишколює окрему військову чужомовну одиницю. Рекрутація кубинських добровольців стосується тільки суходільної Армії і морської фльоти, — зате нічого не згадано про летунство і морську піхоту, без подання причин, чому не приймається туди кубинських добровольців.

Діллон передбачає надвишку у платничому бюджеті з закордоном

Вашинґтон. — Секретар скарбу Даґлес Діллон, промовляючи на пресовій конференції під час перерви зборів Міжнародного Монетарного Фонду і Світового Банку, заявив, що при кінці найближчого року буде збалянсований платничий бюджет ЗДА із закордонними країнами, а після того буде в цьому бюджеті надвишка. В попередніх роках ЗДА мали поважні дефіцити в платничому бюджеті, це значить, що вони більше видавали долярів на торгівлю з закордонними державами, на закордонну допомогу, інвестиції і на інші цілі, — як діставали долярів із заграниці. Діллон казав, що коли платничий бюджет буде збалянсований, тоді країни, що дістають допомогу ЗДА, не матимуть обов'язку купувати товари в ЗДА, а ця країна зможе приймати і закордонну валюту, а не тільки золото і доляри.

В АМЕРИЦІ

• **Пані Джан Кеннеді** під час концерту в Залі Фільгармонії при Мистецькім Центрі ім. Лінкольна в Ню Йорку відвідала дириґента концерту Лінарда Бернстейна, а також вітали її в Зеленій залі композитор Арон Копленд, архітект Макс Абрамовіч, президент Фільгармонії Дейвід М. Кайзер та Джан Д. Рокефеллер — голова Ради Директорів Лінкольнового Центру.

• **Генерал Лушіюс Д. Клей** заявив в інтерв'ю з сенатором республіканцем із Ню Йорку Кеннетом Б. Кітінґом, що СССР шануватиме всі кроки ЗДА в берлінській справі, бо Москва ще „не є готова вжити зброї". Клей сказав, що тільки спільна акція всіх союзників могла б була бути успішною, коли б були минулого року знищили той мур, що його збудували комуністи в Берліні.

• **Місто Ню Йорк вже цього** тижня має дістати вакцину для щеплення проти азійської інфлюенци, бо сподіваються, що цього року має вибухнути пошесть інфлюенци. Мають щепитися в першу чергу вагітні жінки, хворі на серце і легені та всі, що закінчили 45 років. Ця вакцина має поборювати 4 роди вірусів, в тому і віруса азійської інфлюенци.

Президент прийняв пакистанського президента Аюб Хана

Вашинґтон. — През. Дж. Ф. Кеннеді конферував майже три години з президентом Пакистану Мохаммедом Аюб Ханом в Гаммерсмит Фарм недалеко Нюпорту, за 8 миль від затоки Нарраґансет. Наприкінці їх розмови проголошено комунікат, в якому стверджено, що обидва президенти погодились у тому, що „загроза для світового миру залишається поважною" та що союз ЗДА й Пакистану далі є важливим чинником у боротьбі вільного світу за тривкий мир". Пакистанський президент прибув до ЗДА спеціяльно висланим по нього великим військовим літаком до Квібеку в Канаді, куди він прилетів з Лондону, де був приявний на конференції прем'єрів членських країн Британського Коммонвелту. За газетними твердженнями, в розмові Кеннеді з Аюб Ханом першенство мали дві справи: американська допомога у наводненні частини Пакистану, щодо чого окрема комісія американських фахівців під проводом д-ра Джерома Візнера і д-ра Роджера Ревелля зладила обширний проєкт, — і справа затяжного конфлікту між Пакистаном та Індією за Кашмір. У зв'язку з цим конфліктом Пакистан є стривожений замовленням Індією совєтських турбомоторових бомбардувальників типу МІҐ. Пакистан є одним з найвірніших союзників Америки і нераз указував на те, що Америка найбільшу допомогу дає Індії, яка в закордонній політиці здебільша йде разом з комуністичним бльоком та є промотором прийняття комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй.

Пентаґон плянує збільшити збройні сили ЗДА, щоб не переводити частинних мобілізацій

Вашинґтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара, зізнаючи в Палатній Комісії Збройних Сил минулого тижня, заявив, що краще було б збільшити число збройних сил, бо тоді не треба було б покликувати резервістів на випадок якоїсь кризи, як це було минулого року у справі Берліну, бо частинні мобілізації, якщо вони мали б частіше відбуватися, не є бажані. МекНамара сказав, що теперішня ситуація під деяким оглядом є небезпечніша від інших криз, що були після війни в Кореї. Секретаря оборони підтримав голова Об'єднаних Шефів Штабу генерал Лаймен Л. Лемніцер. Але обидва вони зосереджували свою увагу на різних критичних моментах у світовій ситуації, а не на негайній небезпеці загальної війни. Зізнання відбувалися за закритими дверми, і їх тепер опублікували після цензури. МекНамара казав, що треба б перевірити проблему збройних сил цієї країни у зв'язку з оборонним бюджетом на 1963-ій рік. Найбільше летунів потребує летунство, яке може мати стан 868,566; також і фльота потребувала б деякого скріплення. Її стан становить 665,315; морська піхота має коло 190,000 поряків. Армія після мобілізації минулого року мала стан понад один мільйон; тепер вона має 960,000 вояків. Коли б була частинна мобілізація, бо Президент має повновласті покликати 150,000 вояків, то покликували б резервістів летунства і фльоти. Коли б збройні сили були збільшені, то на випадок потреби, завжди треба б покликувати резервістів, різних фахівців.

49 осіб врятовано на Атлянтику з розбитого літака, що віз 76

Лондон. — Швайцарський корабель „Целеріна", який перший наспів на місце катастрофи великого американського військово-транспортового літака над Атлянтійським океаном, вирятував з морських хвиль 49 осіб. На тому літаку, який в минулу неділю відлетів з військового летовища біля Форт Дікс в Ню Джерзі до Франкфурту в Західній Німеччині, було загалом 76 осіб, в тому числі 59 вояків, сім жінок військовиків, вісім членів залоги і двоє дітей у віці 9 і 11 років. 5 жінок і двоє дітей врятовано на самому початку рятункової акції. Виловлено з морських хвиль також шість тіл військовиків, які згинули в тій катастрофі. Між врятованими є і пільот літака, капітан Джон Міррей. Він прославляв спокій і притомність ума та відвагу залоги і всіх осіб, що були в літаку. Літак мусів осісти на бурхливих хвилях океану, коли його три, з-посеред чотирьох мотори перестали діяти. В рятунковій акції взяло участь багато літаків і кораблів, висланих на місце катастрофи негайно після того, як отримано алярмуючу вістку від пільота. Пасажирський корабель лінії Кунарда „Андання" також наспів на місце катастрофи і знайшов ще розбитий літак на хвилях, але не знайшов у ньому нікого з оцілілих. При зударі з поверхнею океану відлетіли крила літака і тоді згинуло кілька осіб.

В Йонкерсі відбулася друга Зустріч Лемків Америки і Канади

Йонкерс. — В неділю 23-го вересня 1962 р., відбулася тут друга Зустріч Лемків з ЗДА і Канади з нагоди посвячення прапору другого Відділу Організації Оборони Лемківщини в Йонкерсі. Благословення прапору відбулося в українській католицькій церкві св. Михаїла, після Служби Божої о годині 10-ій рано. В 2-ій годині по полудні відбулася Зустріч Лемків при численній участі. Зустріч, що відбулася в домі місцевого СУМА, відкрив голова Відділу ООЛ Юрій Ковальчик, вказуючи на важливі завдання, які стоять перед лемками у вільному світі. Після цього він передав посвячений прапор трьом прапороносцям про співі всіх присутніх пісні „Не пора". Прапор на одному боці має тризуб, а на другому історичний герб Лемківщини. Під гербом поміщена вимовна напись: „Ми з Україною". Після передачі прапору місцевий жіночий хор під проводом д-ра Віктора Паславського відспівав декілька лемківських пісень, а місцеві діти відтанцювали декілька національних танків під управою Володимира Уздейчука. Ю. Ковальчик відчитав ряд наспілих письмових привітів. З'їзд вітали представники громадських інституцій: Катерина Пелешок від Союзу Українок Америки, д-р Микола Сидор від ООЧСУ, інж. Іван Гордіюк від українців з Полісся, Пилип Максимів від 8-го Відділу УНСоюзу в Йонкерс, Андрій Вовк від Відділу УНСоюзу ч. 6 в Гейстінґс. Вітав лемків А. Вовк окремим віршом. Від Централі Українського Народного Союзу вітав Зустріч д-р Ярослав Падох, головний секретар УНСоюзу і водночас голова контрольної комісії Організації Оборони Лемківщини. Основну доповідь про лемківську проблему прочитав редактор лемківського місячника „Лемківські Вісті" Степан Женецький, який також запропонував приявним низку резолюцій, що їх прийнято одноголосно. Співом українського національного гимну закінчилася офіційна частина Зустрічі, після чого відбулася лемківська забава.

Західній Берлін пропонує вжити посередництва Червоного Хреста

Берлін. — Західньо-берлінський посадник Віллі Брандт, діставши на це згоду цілої управи міста, запропонував, щоб звернутись до Міжнародного Червоного Хреста, чи під його авспіціями не можна б переводити бодай в обмежених формах рух населення між обома частинами поділеного муром Берліну. Люди мали б ходити туди й назад за перепустками Червоного Хреста. Хоч у попередніх подібних нагодах східньо-німецькі комуністи відкидали посередництво Міжнародного Червоного Хреста у спорах з Західньою Німеччиною, проте західні берлінці вважають, що не слід проминути ніякої нагоди, щоб облегшити важку ситуацію для тисячів родин берлінців, що їх розділив комуністичний мур. Різних проєктів на розв'язку Берлінської проблеми буває багато. Ось британський дипломат Джофрі МекДермот, що був в ранзі міністра в Західньому Берлині до 15 вересня ц. р., після чого уряд відкликав його внаслідку його суперечок з керівними британськими чинниками на тлі Берлінської кризи, — оприлюднив в часописі „Обсервер" власний проєкт. А саме, він пропонує обом сторонам компроміс, що полягав би на визнанні нинішнього кордону між Східньою і Західньою Німеччиною, але проголошення нероздільности цілого Берліну, як окремої адміністраційної одиниці, з міжнародною військовою залогою. Обидві частини Німеччини мали б проголосити за свою остаточну ціль — злуку, — але покищо залишити існуючий стан. Той англієць думає, що за ціну визнання східньо-німецької держави комуністи рішили б не рухати Берліну.

Москва перестерігає „надто ревних" міжнародних комуністів

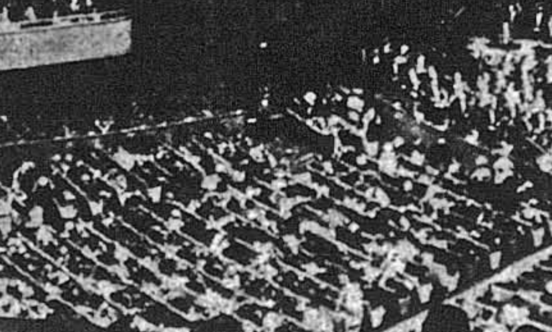
Москва. — У московському „Комуністі" появилась обширна стаття з перестoрогою на адресу міжнародних комуністів проти проявлювання надто великої ревности і нетерпеливости в перемінювання їхніх країн в суто-комуністичні країни. „Комуніст" одверто закликає до революційних переворотів проти „імперіялістичних" режимів, але водночас доручає „перехідну стадію" з творенням режимів „народних фронтів", себто повільного і ступневого проковтання соціял-демократів і інших партій, які наївно підуть з комуністами на творення „спільного" уряду та режиму. За зразок правильного творення комуністичної держави „Комуніст" ставить Кубу Фіделя Кастра, який спершу обріхував нарід та спровола ступав від свого приходу до влади 1 січня 1959 року до одвертого признання себе до комунізму щойно в квітні 1961 року. На похвалу „Комуніста" заслужили собі ще дві „невтральні" африканські держави, Малі і Ґвінея, „які наклали шори на капіталістичні форми економічного розвитку та завели контролю над припливом закордонного капіталу". „Комуніст" твердить, що занадто швидке прямування до комунізму в деяких країнах шкодить комуністичній справі, бо виявляє цілі комуністів і компромітує їх перед „ворогами соціялізму". Таким чином московські большевики виявили ще одну подробицю своєї тактики в „співіснувальному" періоді.

Британія шукає в Зах. Німеччині підтримки для господарських переговорів

Бонн. — Едвард Гіт британський лорд королівської печаті, який веде від Британії переговори з шістьма західньо-европейськими державами про приступлення Британії до їхнього Спільного Господарського Ринку, прибуде до Бонну, щоб старатися за підтримку під час переговорів в цій справі, які будуть відновлені в перших днях жовтня в Брюсселі. Керівні державні мужі Британії переконані, що головну опозицію проти неї за конференційним столом веде Франція. Вони бояться, щоб Франція знов в останній хвилині не виступила з якимись новими вимогами і пропозиціями, які відклали б на пізніше закінчення переговорів. Тим часом британці „не мають часу", бо простягання цієї справи є водою на млин внутрішньої опозиції в Британії проти уряду Мекміллена і його проєкту — приступити до Спільного Господарського Ринку. Західньо-німецький міністер закордонних справ, д-р Ґергард Шредер, який очолюватиме німецьку делегацію на конференції у Брюсселі, є прихильником швидкого прийняття Британії до Спільного Господарського Ринку, так само, як Бельгія і Голляндія. Тому Едвард Гіт хоче переконати західньо-німецький уряд, щоб Західня Німеччина стала наче лідером Італії, Бельгії, Голляндії і Люксембурґу у користь участи Британії в тому економічному бльоці, що лишило б Францію ізольованою. Становище Західньої Німеччини дуже незручне з уваги на затіснення союзу з Францією.

• **Об'єднані Нації** затвердили договір між Голляндією і Індонезією в справі Західньої Ґвінеї. За тим договором Об'єднані Нації мають бути відповідальні за адміністрацію в Західній Ґвінеї від 1 жовтня ц. р., а від першого травня 1963 р. має цю адміністрацію перейняти Індонезія і в 1969 р. має перевести плебісцит між автохтонними папуасами. На Генеральній Асамблеї ОН в минулу п'ятницю 89 держав голосували „так", ніхто не був проти, а 14 стримались, при 5-х відсутніх.

ВІДКРИТТЯ ФІЛЬГАРМОНІЧНОЇ ЗАЛІ В НЮ ЙОРКУ

В Ню Йорку відбулося урочисте відкриття новозбудованої фільгармонічної залі, як першої цього роду побудови в рамцях Мистецького Центру ім. Лінкольна. На фото: фраґмент залі, льож та сцени для фільгармонічної оркестри під час концерту, влаштованого з приводу цього відкриття.

ЗДА ПРОТИ ТОРГІВЛІ КРАЇН НАТО З КУБОЮ

Ню Йорк. — Державний секретар Дін Раск, який приїхав в минулу неділю до Ню Йорку, щоб тут стрінутися з різними міністрами закордонних справ, які прибули на 17 сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, продовжував наради з кількома чужинецькими міністрами. Справа Куби — за твердженням газет — займає перше місце в тих нарадах, при чому, конкретно, Раск намагається переконати міністрів союзних з Америкою країн, що їхня торгівля з Кубою шкодить спільному союзові. До Куби привозять заморські товари яких 40 кораблів країн, приналежних до Північно-атлянтійського пакту, в тому числі вісім західньо-німецьких кораблів. Але найбільше число становлять британські і скандинавські кораблі. Дін Раск мав довгу розмову в цій справі з норвезьким міністром закордонних справ д-ром Гарвардом Лянґе. Британія і скандинавські країни стоять на формальному ґрунті, що вони зберігають нормальні дипломатичні взаємини з Кубою, тепер є мир, отож нічого обмежувати чи навіть припинювати торгівлю з Кубою. Проте вони запевняють, що не привозять до Куби ані власної зброї, ані з інших країн. Однак Дін Раск звернув норвезькому міністрові увагу, що британські і скандинавські кораблі довозять на Кубу газоліну, сталь і фабрикати елекричного промислу, а все це скріплює збройну силу Куби, як комуністичної бази. Західня Німеччина й Італія буцім-то виявляють більше зрозуміння для американських арґументів і німецький амбасадор у Вашинґтоні буцім-то повідомив Уряд ЗДА, що в найближчому часі появиться в Західній Німеччині розпорядок, що кожний корабель, який пливе до Куби, мусить мати окремий на це дозвіл, подавши докладно інвентуру свого вантажу. Це нібито припинить у практиці взагалі подорожі західньо-німецьких кораблів до Куби.

Крім норвезького міністра, Дін Раск мав розмови з японським міністром закордонних справ Масайоші Оґіра, який видав у честь Раска обід. Тут головними проблемами був зв'язок японської торгівлі з раптовим зростом західньо-европейського Спільного Господарського Ринку, взаємини між Японією і Південною Кореєю, совєтські пропаґандивні атаки проти Японії і т. п. Дін Раск мав теж наради з бельгійським міністром Евгеном Шайвсом та афганським міністром Сардар Мохаммедом Наїмом, якого приймав вечерою.

Нассер пропонує зміну конституції Об'єднаної Арабської Республіки

Каїро. — Президент Об'єднаної Арабської Республіки, яка насправді нікого не об'єднує та становить тільки давній Єгипет, Гамаль Абдель Нассер, пропонує змінити внутрішньо-політичну структуру правління. Нассер пропонує покликати до життя екзекутивну раду або політичне бюро, яке займалось би цілістю політики, та уряд з прем'єром на чолі для керування адміністрацією країни. До цього часу Нассер виконував диктаторську владу, будучи президентом, прем'єром і ідеологом та диктуючи свою волю так званому парляментові, який складається з представників різних станів, призначуваних монопольною партією Національної Унії. Тепер на місце тієї Національної Унії має прийти Арабська Соціялістична Унія. Це перейменування партії, яка надалі має бути монопольною в усіх державно-політичних справах, має на цілі діяти пропаґандивно на інших арабських сусідів. Нассер буцім-то втомлений і хоче спекатись частини своїх дотеперішніх обов'язків, передаючи їх прем'єрові. През. Нассер іменував уже прем'єром Алі Сабрі, міністра президіяльних справ та найближчого співробітника Нассера від перших днів змови й перевороту проти кол. короля Фарука в 1952 році. Нассер, як президент і голова Екзекутивної ради буде надалі мати вирішний голос в справах політики.

ЗДА продають зброю Німеччині, Франції й Італії

Вашинґтон. — Представник департаменту оборони повідомив, що Німеччина, Франція й Італія купують американську зброю, щоб зменшити дефіцит ЗДА в міжнародному платничому бюджеті. Заступник секретаря оборони Росвелл Л. Гілпатрик вернувся з Европи, де перебував 10 днів, і де йому приобіцяли, що Західня Німеччина купить у ЗДА зброї за $600 мільйонів, це значить за стільки, скільки ця країна видала на втримання своїх збройних сил в Німеччині, і скільки американського золота відійшло за кордон. Подібний договір зроблено з Францією, яка має купувати в ЗДА літаки-танкери. Також Італія має купувати зброю у ЗДА. Американського золота відходить річно до Франції пересічно на $275 мільйонів, а до Італії на майже $100 мільйонів. Італія мала б стандаризувати зброю своєї армії з іншими арміями НАТО та змодернізувати свої збройні сили.

У СВІТІ

• **Лорд Астор**, один з найбагатших людей у світі, американський громадянин з народження, до 1959 року президент видавничої компанії лондонського „Таймса", а тепер його директор (його син став президентом „Таймса"), рішив вернутися на постійне до ЗДА і тут чекати смерти. Річ у тому, що за законом його земельні посілості в ЗДА, вартости яких 30 мільйонів дол., адміністровані тепер вірчою радою, були б втрачені для його спадкоємців, коли б він помер за кордоном. Він має тепер 76 років.

• **У Східній Німеччині**, у дивізійних штабах її армії є совєтські старшини, фахівці спеціяльних родів зброї і технічних частин. Виявив це докладно східньо-німецький підполковник Мартін Герберт Лефлер, який утік до Західнього Берліну 8 вересня ц. р. Він скінчив був військову Академію ім. Фрунзе у Москві і признається ще й тепер до комунізму, але „не такого, як Вальтера Ульбріхта" — східньо-німецького диктатора. На запит на пресовій конференції, чи східньо-німецькі вояки стрілятимуть у випадку війни до американців, він відповів „так". Зате зацукався, коли запитали, чи східні німці стрілятимуть до західніх, і відповів: „дехто буде, дехто ні".

• **На Середземному морі**, за дві милі від французького порту Марсей, два французькі нурці перевели 7 днів і 7 ночей в бочці на дні моря. Бочка була на 19 стіп довга і мала 7 стіп у промірі та важила 32 тонни. Дно моря було там на 28 стіп глибоке. Цю спеціяльно збудовану бочку названо „Бочкою Діоґена" у честь грецького філософа, що за своє мешкання мав бочку. Цей експеримент переведено для наукових дослідів, а фінансував його французький моряк - експерт підводного життя, коммодоре Івес Кусто.

• **Французький президент** Шарль де Голь відмовив просьбі його особистої охорони, щоб у випадку атентату на нього він бодай схилився. Коли 22 серпня ц. р. змовники острілювали авто де Голя з автоматів, то його зять, полк. Ален де Буассо, крикнув: „Вділ!" Але де Голь і його дружина сиділи далі непорушно, струнко випрямлені.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorised July 31, 1918.
адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Сторіччя принципу волі

В суботу 22 вересня ц. р. святковано в Америці сторіччя Емансипації, того — після Проклямації Незалежности — другого найважливішого акту в історії Америки, що став фундаментом її незрівняного росту і могутности. Громадянська війна велась довкола суверенности південних стейтів, фактично вона мала вирішити расову проблему. Символом боротьби за єдність нації і символом відданости принципові рівности рас став Абрагам Лінкольн. 22-го вересня 1862 р. він проголосив, що від 1 січня наступного року скасування невільництва зобов'язуватиме на всьому терені З'єдинених Держав, мавши на увазі й ті стейти, які тоді ще знаходились під володінням ворохобного Півдня. Оцю саме декларацію Лінкольна святкували, як історичну подію, золотими літерами вписану в історію Америки.

1-го січня 1863 року проголошено скасування невільництва у стейтах: Арканзо, Тексас, Луїзіяна, Міссіссіпі, Алабама, Флорида, Джорджія, Південна Каролайна, Північна Каролайна і Вірджінія, звільнивши таким чином кругло 3 млн. муринів, плюс Дистрикт Колумбії. Скасування невільництва в ЗДА не було ще рівнозначне з рівністю рас у практиці, в щоденному житті. Але Декларація Лінкольна дала поштовх, щоб прийняти ті конституційні додатки — XIII, XIV і XV, які створили законну підставу для змагання центральної федеральної влади в ЗДА і громадян чорної раси до перетворення теоретичного принципу в реальну дійсність. Цей процес тривас по нинішній день і все ще не є завершений. Однак, ціль вказано в Декларації Лінкольна сто років тому і найгірші расистські фанатики мусять признати, що вони своїми впертими діями можуть тільки дещо сповільнити цей процес, але ніяк не всилі зупинити його. Бо колесо історії несила нікому завернути назад. Абрагам Лінкольн був саме тому такий великий, що зрозумів дух історії, мав відвагу стати трибуном і проповідником непопулярної та небезпечної справи і не завагався провести в ім'я єдности країни, в ім'я людської справедливости криваву війну, — заплативши вкінці власним життям за вірність тим принципам і за відвагу боротися за них.

Тому в оці соті роковини згадується однаково про проблему рівности рас, як і про особу Абрагама Лінкольна, дармащо окремим Днем Лінкольна є день його народження, 12 лютого. Південні американські стейти Дня Лінкольна не святкують. Коли губернатор стейту Міссіссіпі через сто років після проголошення Декларації Лінкольна забороняє прийняти до університету муринського студента, та ще й військового ветерана, то, виходить, південні фанатики ще не всилі зрозуміти величі Лінкольнівського духа, величі вселюдського християнського принципу — рівности всіх людей у світі без уваги на їх расу, націю чи віру.

Вселюдські ідеали безсмертні, хоч за ці ідеї не раз у різних часах переслідувано їх визнавців. Емансипаційна заява з 22 вересня 1862 р. стосується безпосередньо американських муринів, але посередньо стосується всіх уярмлених. І тому вона стосується також українців, які по нинішній день є в неволі у Москви не як расово чи релігійно відмінна нація, а як нація, яка хоче бути повноправною і рівною в народів вольних колі. Отож, Декларація Лінкольна, хоч проголошена тому сто років, має гостро актуальне значення і для внутрішньоамериканських відносин і для відносин у широкому світі, зокрема на Сході Европи. Шевченко мріяв про закон Вашингтона для України, — про політичну волю для України та про демократичний лад у ній. Але щойно Декларація Лінкольна, проголошена через 86 років після Декларації Незалежности і через 75 років після прийняття первісних 7 статтей Конституції, заокруглила поняття волі. Вона вимагає поклону і українців.

Танець і пропаґанда

Широким відгомоном серед українців у вільному світі відбилися виступи танцювального ансамблю під керівництвом Павла Вірського. Усвідомлюючи ролю цього ансамблю, як совєтського пропаґандивного знаряддя, українці в діяспорі все ж таки поставилась прихильно до носіїв і виразників українського танкового мистецтва, поскільки вони ще могли його проявити в накинених окупантом обставинах „національного формою і соціяльного змістом".

Здавалося, що й друкована українською мовою совєтська преса реферуватиме про виступи ансамблю у ЗДА чи в Канаді не заложеним аґітковим стилем, але більш стримано й об'єктивно з підкресленням передусім мистецьких моментів його діяльности і досягнень. Але ж уже перші друковані по совєтських газетах звідомлення совєтських кореспондентів в Америці виявилися дуже далекими від правди і дійсности. Яскравим прикладом цього може бути факт, що в київських газетах вміщувано репродукції монтажів, друкованих по американських часописах аґенцією Юрока рекламних оголошень з підписами, що це... прихильні голоси американської преси.

Проте, вершка, сказати б, необ'єктивности і перекручень досягнув у своєму репортажі про Київський танцювальний ансамбль, надрукованому в органі міністерства УССР „Радянська Культура" в чч. 30 серпня і 2 та 9 вересня ц. р., керівник цього ансамблю Павло Вірський.

Уже розділ „Віч на віч з американським мистецтвом" в цьому репортажі написаний цілком по лінії совєтської т. зв. журналістики з тенденційним принижуванням усього несовєтського. У виступах шикаґівських негритянських акторів Вірський добачує тільки „втомленість і заяложеність штампів", ЗДА трактує, як „країну, де все підпорядковане доляру" і де немає справжнього мистецтва. Американська телевізія для Вірського це — „обов'язкові розбій, убивства, ґвалтування, роздираючі душу крики жертв насильства".

Окремий розділ у репортажі присвячений „зустрічам, що не забуваються". На першому місці описана тут зустріч з астронавтом Тітовим, який в той час перебував у ЗДА, а далі зустрічі з різними „проґресивними" діячами — Лайнусом Полінґом, совєтофілом мільйонером Давлінґом та іншими. Якщо йде про українську еміґрацію, то Вірський на першому місці ставить „проґресистів", далі „простих українців" Канади і щойно вкінці „різного роду вигнанців і безбатченків". За прикладом режимного підлабузника Ю. Мельничука, що широко розписувався про розмову з Миколою Понеділком, якої ніколи не було, також і Вірський вихваляється зустріччю з відомим українським театральним діячем на еміґрації, Йосипом Гірняком, який і не думав зустрічатися з Вірським. Пишучи про цю вигадану зустріч, Вірський твердить, що Гірняк висловив „багато компліментів" для ансамблю, і намагається принизити його заввагою, що він „торгує пивом" у Ню Йорку.

Совєтські репортажі і звідомлення про виступи Київського ансамблю в ЗДА і Канаді не є ніякою несподіванкою для тих, що знають совєтську дійсність. А втім, їх передбачувано з великою точністю в українській національній пресі ще перед і під час виступів ансамблю в Новому Світі, бо не український танок і не українська культура були ціллю поїздки ансамблю, а підривна совєтська пропаґанда. Тим не менше Москва, вважаємо, дещо перерахувалася в своїх пропаґандивних калькуляціях, про що свідчать голоси американської преси з нагоди виступів ансамблю, що високо оцінювали українське мистецтво та пригадували рівночасно й поневолення України. Можливо, що саме цей непередбачений совєтськими пропаґандистами фактор намагаються тепер прикрити репортажі вірських і їм подібних.

М. Прокоп

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД ПРОТИ ЗЛИТТЯ НАЦІЙ

Від часу, коли на 22-му з'їзді КПСС, в жовтні 1961 року, проголошено, як остаточну мету національної політики комуністичної партії, т. зв. злиття націй Совєтського Союзу, на Україні з особливою виразністю слідний зудар двох антагоністичних сил: сили російського великодержавного шовінізму і сили української самооборони. Обидві течії не нові, вони діють в Україні від перших днів існування УССР. Але вони мають окрему вимову в сучасній дійсності.

Програма поступової ліквідації неросійських республік і державної та національної уніфікації імперії

У програмі Комуністичної партії Совєтського Союзу, що її прийнято на минулорічному з'їзді КПСС, висунено м. ін. такі тези в галузі національних відносин: 1) „Кордони між союзними республіками в межах СССР все більше втрачають своє значення"; 2) „розгорнуте комуністичне будівництво означає новий етап у розвитку національних відносин в СССР, що характеризується дальшим зближенням націй і досягненням їх повної єдности", отже злиттям; 3) відбувається постійне „зближення культур" народів СССР, 4) „російська мова фактично стала спільною мовою міжнаціонального єднання і співробітництва всіх народів СССР", 5) для здійснення такої програми треба „вести непримиренну боротьбу проти проявів і пережитків всякого націоналізму і шовінізму, проти тенденцій національної обмежености".

Правда, у згаданій програмі сказано також, що „в умовах соціялізму відбувається розквіт націй, зміцнюється їхній суверенітет". Але як може зміцнюватися суверенітет нації, кордони якої „втрачають значення", або як може розцвітати нація, якої мова, культура, врешті і вона сама призначені „з'єднатися" з мовою і культурою іншої нації?

Важко сказати, чим керувалася російська верхівка ЦК КПСС, коли вона рішилась накинути російським народам Совєтського Союзу таку брутально - цинічну програму ліквідації тих народів, але, мабуть, самі її ініціятори відчули, що вона мусить викликати спротив серед тих, хто мав упасти жертвою цієї політики. Інакше важко пояснити такі слова Хрущова на 22-му з'їзді, під час обговорювання питання національних відносин в СССР: „Партія й далі забезпечуватиме вільний розвиток мов народів СРСР, не допускаючи ніяких обмежень, привілеїв і примусу у вживанні тієї або іншої мови. Кожний громадянин СРСР користується і буде користуватися цілковитою свободою навчати своїх дітей будь-якою мовою".

Такі заспокоювання появились у виступах також інших керівників КПСС та в совєтській пресі. Наприклад, у журналі „Вітчизна" за лютий 1962 року тодішній міністер освіти УССР І. Білодід писав: „Зростання розвитку російської мови, як засобу міжнаціонального спілкування, не лише не обмежує значення й розвитку національних літературних мов, а, навпаки, всебічно творчо їм допомагає у піднесенні їх до рівня високорозвинених мов".

Але такі запевнювання не зменшували насторожености й спротиву не-росіян.

Українська самооборона

Для стороннього глядача немає можливости точно слідкувати за виявами спротиву народів, поневолених в умовах тоталітарної диктатури. Але довга історія диктаторських режимів повчає, що й вони змушені допускати видні назовні, хоч би частинні, вияви того, що думає поневолений народ. Ось деякі приклади.

Комсомольський журнал „Дніпро" надрукував у числі за листопад 1961 року спомини Бориса Антоненка-Давидовича, в яких автор широко розповів про оборону прав української мови за часів його молодости, отже під царатом. Але, хоч Антоненко - Давидович писав про дореволюційні часи, читач не може не спостерегти, що доля української мови в сучасному має багато подібностей з минулим.

„Літературна Газета" з 12 січня ц. р. надрукувала велику промову Олеся Гончаря на зборах українських письменників, в якій він говорив про „великі рани", завдані українській літературі за життя Сталіна. Хоч сьогодні немає таких переслідувань, як було в 1930-их і 1940-их роках, вистачить прослідкувати за творчістю українських письменників, щоб побачити важкі умови, в яких вони мусять творити. З другого боку варто відзначити, що якраз у 1962 році голосною стала в Україні група молодих письменників і поетів (В. Шевчук, Ю. Коваль, Ф. Бойко, В. Дрозд, І. Драч, М. Вінграновський, М. Сингаївський, Є. Гуцало, В. Коротич), у творчості яких вчувається міцні нотки оборони самобутности української культури і української літературної мови. Це — стихійна відповідь на нігілістичні й антинародні теорії програми КПСС. Цікаво відзначити, що серед групи молодих українських літераторів знаходиться росіянин Р. Третяков, що живе на Україні і пише по-українськи.

Весною і влітку цього року українська совєтська преса, зокрема „Літературна Україна" і „Радянська Культура", надрукували багато статтей, дописів і листів, автори яких домагалися більших тиражів для українських книжок, нарікали на недостачу українських газет. Багато з цих листів пишуть українці, що довго живуть поза межами УССР, зокрема в Росії і з цілинних земель.

В українській видавничій діяльності останнім часом присвячується дещо місця документації історичного минулого української культури. Сюди треба зарахувати такі, наприклад, видання Академії Наук УССР, як „Пересопницьке євангеліє", „Галицько-Волинський літопис", „Лексикон славеноросський" Памви Беринди, перший том творів Г. Сковороди.

Наступ триває

Такі, зрештою дуже несміливі, акти самооборони українського народу зразу викликають настороження і протидію збоку імперських централізаторів. Зокрема, у звертанні діячів української культури і науки до історичного минулого України, Москва бачить загрозу для своїх уніфікаційних плянів.

Показником цього побоювання стала окрема республіканська конференція, присвячена ідеологічним питанням, що відбулася в Києві в лютому ц. р. Як головний доповідач конференції виступив секретар ЦК КПУкраїни А. Скаба, який м. ін. сказав, що „в працях наших істориків, філософів, економістів і літературознавців часом даються взнаки спроби ідеалізації минулого... прояви національної обмежености та архаїзму". Тоді також про потребу боротьби проти українських націоналістів говорив перший секретар ЦК КПУ М. Підгорний, обвинувачуючи їх, що вони хочуть „вплинути на ідейно нестійких людей" та „отруїти їх націоналізмом".

Але, мабуть, прийняті на згаданій конференції ідеологічні настанови не задовольнили керівників імперіяльної політики, бо вже через шість місяців після того, отже в серпні ц. р., на окремому пленумі ЦК КПУкраїни знову видатне місце присвячено ідеологічним питанням, і знову згаданий А. Скаба заявляв, що першим завданням ідеологічної роботи є боротьба з „українським буржуазним націоналізмом". При тому Скаба поширив свою атаку на українську інтеліґенцію. Він казав: „Серед творчої інтеліґенції трапляються й такі люди, які, під виглядом боротьби з адмініструванням, намагаються скомпромітувати саму ідею партійного керівництва літературою і мистецтвом. Вони домагаються такої „свободи" творчости, яка була б взагалі вільна від комуністичної ідейности".

Яке значення Москва прив'язує до того, що на відтинку „злиття націй" діється в Україні, видно з того, що в органі ЦК КПСС „Коммунист" за серпень ц. р. з'явилася стаття того ж А. Скаби, присвячена ідеологічним питанням. У ній Скаба висунув такі два обвинувачення супроти українців: 1) „У нас є люди, які схильні ігнорувати об'єктивний процес зближення соціялістичних націй, взаємного збагачення культур. Такі люди неминуче скочуються на позиції національної обмежености"; 2) „деякі товариші не беруть під увагу існуючого тяжіння мільйонів українських трудящих до оволодіння російською мовою".

Але, закидаючи такі обвинувачення, Скаба водночас зробив два інші ствердження, що їх сьогодні рідко можна почути в СССР. Він сказав, що 1) комуністи України постійно боролися не тільки проти українського націоналізму, але також проти „великодержавного шовінізму"; 2) „деколи можна зустріти окремих робітників, які недоцінюють значення української мови в комуністичному вихованні народу". Перше ствердження є звичайною неправдою. Від кінця 1930-их років ЦК КП-України ніякої боротьби проти великодержавного російського шовінізму не веде, навпаки, він по-вислужницьки підхоплює всі напасті Кремлю на аспірації України до незалежности чи хоч би рівноправности в СССР. Щождо згадки про існування в Україні людей, які „недоцінюють" значення української мови, то вона багато цікавіша. Його не можна розглядати інакше, як вимушену концесію для тих усіх українців, які вказують на щоденні вияви русифікації в Україні.

Перспективи

На початку цієї статті згадано, що сучасна хвиля великодержавного імперіяльного наступу на Україні не є першою. Таких хвиль було чимало в минулому, і їм український народ зумів протиставитися. Однак, нерозважно було б легковажити серйозність становища. Небезпека сучасного наступу, зокрема, в його масовості, в намаганні пролізти в душу поодинокого українця, знищити його історичну пам'ять, посіяти сумнів щодо перспектив українського народу здобути самостійність.

Але, з другого боку, таким загрозам протистоїть об'єктивно здоровий організм української нації, яка має величезний історичний досвід і зовсім не думає капітулювати. Майже всі історичні сторонні спостерігачі сучасної України стверджують цю живучість нашого народу, його динамічність, бажання росту.

До цього долучується ще й другий елемент, а саме дух чи стихія нашої доби. Хто повірить, що ідея національного відродження, яка з такою силою проявляється серед кольорових рас, може спинитися на кордонах совєтської імперії? Хто може сказати, що в білої людини, української, литовської чи іншої національности, є менші національно-державні аспірації, як в людини чорного континенту?

В такій перспективі ми також повинні розглядати питання, який буде остаточний результат сучасної боротьби двох антагоністичних сил в Україні.

НЕРОЗВ'ЯЗАНА ФАРМЕРСЬКА ПРОБЛЕМА

20-го вересня Палата Репрезентантів більшістю 197-ох голосів прийняла компромісовий фармерський законопроєкт, який має ще ухвалити Сенат. Але цей проєкт в політичних і господарських колах вважають тільки за частинну розв'язку фармерської проблеми, бо її Уряд плянував здійснити зовсім інакше, а фармери невдоволені ані з цього компромісового проєкту, ані з того, який запропонував був Конґресові Уряд.

Річ у тому, що внаслідок урядової підтримки цін на фармерські продукти в урядових магазинах назбиралося стільки харчових запасів, що саме зберігання їх коштує більше, як мільйон долярів денно.

Вже від довшого часу адміністрація ЗДА старається позбутися цих харчових запасів, але значних успіхів у цій справі досі не осягнено, бо її розв'язують під кутом зору політичних партійних вимог. Звичайно буває так, що опозиційна партія протиставиться плянам уряду зменшити сільськогосподарську продукцію, маючи на увазі голоси фармерів у виборах, які відбуваються щодва роки. Так було під час урядування президента Айзенгавера і так є тепер, за президентури Кеннеді.

Правда, треба зазначити, що при оцінці фармерської кризи дається відчути і деяка, сказати б, ідеологічна різниця між обидвома партіями. Республіканська партія обстоює засаду вільної економіки і повної конкуренції приватних підприємств, а демократи хочуть скористати з державної контролі при розв'язці харчових надвишок.

Згідно з пропозицією, що її прийняла Палата Репрезентантів 20-го вересня, уряд має платити фармерам за зменшення числа акрів, засіяних пшеницею і кормовими культурами, а також оплачувати їм за віддані бушлі пшениці. Фармери могли б зменшити на 20-50 відсотків число акрів, засіяних у 1959-1960 році, і за ті незасіяні акри діставали б по 50 відсотків тієї ціни, яку вони мали б, якби ці акри були під засівом. За віддану надвишку пшениці фармери мали б діставати по дол. 1.20 за бушель.

Так мало б бути в 1963-му році, а в 1964-му році підтримка фармерів мала б становити від 50 до 90 відсотків паритету. (Паритет — це формула, згідно з якою оцінюється фармерські продукти у відношенні до тих коштів, які фармер на них витратив). Висоту підтримки фармерам мав би встановлювати секретар рільництва в такий спосіб, щоб не збільшувати запасів сільськогосподарських продуктів в урядових магазинах. І цей останній пункт законопроєкту поборюють республіканські конґресмени, з яких тільки два, голосували разом із демократами.

Ми вже згадували, що прийнятий у Палаті фармерський проєкт не зможе розв'язати кризи, яка виникла внаслідок надміру сільськогосподарських продуктів у цій країні.

Утруднює розв'язку цієї кризи ще й та обставина, що велика частина фармерів є проти урядового проєкту. Секретар рільництва Орвілл Л. Фрімен гостро виступив у Конґресі проти федерації Американських Фармерських Бюр, яка поборює урядову розв'язку фармерської проблеми. Фрімен писав в листі до конґресменів, що ця Федерація не репрезентує всіх американських фармерів.

Невдоволена з теперішнього стану й друга організація фармерів — Крайова Фармерська Організація, представник якої Орен Лі Стейлі старається за допомогою страйку фармерів, що триває вже три тижні, розв'язати проблему цін на худобу і свині. Він заявляє, що фармери, як промислові робітники, мають засісти до спільного стола, щоб вирішити разом із представниками м'ясного промислу ціну на худобу і свині. Його клич: „Ми хочемо встановлювати ціни на наші продукти так само, як це роблять промислові робітники".

Журналіст Вілліям Беррі Фирлонґ об'їхав сільськогосподарські райони і про свої висновки написав статтю в „Ню Йорк Таймсі". У цій статті він ствердив, що цьогорічні жнива пройшли дуже добре і фармери мають дістати дол. 12.8 більйона прибутків, найбільше від 1953-го року. Фармери не бідують, твердить цей журналіст, але вони турбуються тим, що їх прибутки значно менші в порівнянні з промисловими робітниками.

Представник Крайової Фармерської Організації заявляє, на основі урядової статистики, що фармери дістають за свою працю лише по 82 центи за годину, а за свої інвестиції — по 4 відсотки прибутків. Ці прибутки з інвестицій рішуче замалі, щоб фармер міг платити по 5 відсотків від своїх морґеджів і інших позичок. Внаслідок того дрібніші фармери продають свої фарми і втікають до міст, де збільшують армію нефахових робітників.

Про долю одного з таких фармерів оповідає журналіст Доналд Дженсон.

Волтер Бреддок у повіті Даґлес, в стейті Мізурі, — пише він, — не міг зв'язати кінців на своїй 400 - акровій фармі. Він вів молочне господарство, але це господарство йому не йшло, і тоді він зорганізував тваринну фарму. Одночасно він викопав кілька ставів, в яких почав розводити рибу і плекати рослини, що їх люблять олені та індики. Тепер фарму Волтера Бреддока відвідують мисливці і рибалки, збільшуючи його прибутки.

Прибутки фармерів низькі. Минулого року на душу фармерського населення припадало дол. 1,373, з того тільки 59 відсотків із прибутків фарм. Більше як половина з 8 мільйонів родин у ЗДА, прибутки яких становили менше від дол. 2,500 річно, живуть в сільських районах. Департамент рільництва бачить цей стан і старається допомагати фармерам.

Та найкращою розв'язкою проблеми було б, якби фармер без урядової допомоги міг вести своє господарство, щоб міг із нього мати такі прибутки, які дорівнювали б прибуткам працівників в інших ділянках економіки.

І. Світ

ПОДОРОЖ НА ЗАХІД

(11)

Далеко на захід від залізниці блищать залляті сонцем білі верхи Гірського Снігового Пасма. Ліс починає підходити до самої залізниці, і наш потяг раз-у-раз переїздить через бистрі гірські потоки. Ось він пірнає в тунель Гермозу, що має 1800 стіп довжини, далі пробігає схилами гори і зупиняється біля першої стації в стейті Колорадо — Ґрілі. Містечко це було засноване в 1870 р. колоністами з Нової Англії, яким багато допоміг Гораційо Ґрілі з часопису „Ню Йорк Трибюн".

Далі залізниця прямує на південь через типову гірську країну. Відчувається висота місцевости, — ніби трохи бракує повітря. Місцеві люди кажуть, що треба пожити тут кілька місяців, щоб звикнути до умовин високорівні.

Аж ось ми в Денвері. Нова зупинка в столиці знаного стейту Колорадо. Але сама столиця не справляє великого враження: звичайне місто з малими озерами, річки не видко, а гори, як гори повсюди на Заході, на них треба поглянути зблизька, а для цього треба їхати з міста досить далеко. Вражає сухість повітря та гаряч, що якраз припали на час нашої візити.

З двірця забралися ми відразу до своїх друзів — панства Биковських, гостинна хата яких вітає кожного літа чимало „туристів".

Нас зустріла сама господиня, а трохи згодом приїхав додому й п. Левко. Та щойно ми встигли трохи поговорити, як задзвонив телефон. „Панство Головки з Міннеаполісу приїхали автом і хочуть провести у нас кілька днів", — поінформував господар. Отже, за вечерю сіло нас не четверо, а шестеро...

Засиділися до глибокої ночі за розмовами. Кожний з нас мав свій стратегічний плян наступу на Денвер, але ціль в усіх була одна: з короткої зупинки зробити велику справу — познайомитися з містом та українським життям у ньому і в його околицях.

Околиці Денверу справді варто оглянути. Подорож автобусом до Боффало Била найкоротша. Автобус доїжджає до Лукавт гори, звідки відкривається прекрасна панорама. Шлях в'ється серпентиною і часом над крутими схилами буквально завмирає дух. Ліпше не дивитися вниз. На самій горі відвідали ми музей і могилу знаменитого піонера Боффало Била, про якого існує багато леґенд. Звідти шлях проходить кеньйоном до „Парку червоних скель", де знаходиться знаменитий відкритий театр з лавами, вирубаними в скелі. Там у літній порі відбуваються чудові концерти та вистави.

В Денвері побували ми в музеї натуральної історії, який має чимало цікавих експонатів, але назагал є він повторенням великого нюйоркського музею. Щоправда, своїми динозаврами та іншими допотопними потворами може він похвалитися, бо знаходять їх археологи саме тут, в околицях міста.

Наш опис місцевого українського життя не може бути ані дуже точний, ані повний, бо тільки той, хто живе постійно тут може пізнати його як слід.

Які ж є в Денвері українські організації?

Українська колонія в Колорадо почала своє життя одночасно з повільним рухом наших людей зі Сходу та району Великих Озер на Захід. Фраґменти цього руху описані в книзі Г. Скеґара „По Америці" та в українській пресі тих часів, яку в Европі тоді мало читали, але ми на Далекому Сході через „Свободу", головно, та „Народну Волю" і канадійський — „Український Голос" були зв'язані з українським життям аж до другої світової війни.

В Денвері тоді була русско-сербська церква, з якої пізніше постала чисто московська парафія з 12-18 родин. Були польська, німецька, сербо-хорватська та чеська організації. В приміщенні сербо-хорватської парафії збиралися члени української громади, історія якої, на жаль, не списана як слід.

З прибуттям до Колорадо нової іміґрації в 1948-50 р. р. життя пожвавішало. Створено Відділ УККА, в якому активну участь взяв спочатку Василь Шучок, а далі К. Крупський, який є тепер головою Відділу. Почалися реґулярні академії, звітові зібрання, радіовиступи. З'явилися й інші організації, як відділ УНСоюзу ім. Лесі Українки, відділ „Провидіння", відділ Золотого Хреста, спортовий клюб. Успішну діяльність розгорнув Пласт на чолі з Мирославом Кальбою.

А де ж політичні партії? — запитає читач. — Партійні групи теж виникають у Денвері, коли на то є нагода, як, наприклад, було під час приїзду до Америки ката України — Хрущова. Коли ж він від'їхав, партійні діячі повернулися до своїх родинних справ.

При наявності понад 600 осіб, які живуть у Денвері та його околицях, ґрунт для громадської праці є досить добрий. На перше місце своєю активністю виходить, як уже згадано, Пласт, який влаштовує табори для молоді, академії, вечори. За ним іде відділ УККА, який перебрав на себе всю громадську та політичну діяльність.

Парохом греко - католицької церкви був о. Дмитро Блажейовський, з колеґії св. Йосафата у Римі. Богослужби відбувалися в католицькому костелі. Цей священик багато допомагав новоприбулим українцям, підшукував для них працю. В 1955 році парохіяльний комітет на чолі з активним діячем п. Орестом Колтонюком придбав у квейкерів будинок, в якому тепер відбуваються відправи. Парохія об'єднує біля ста родин і мріє про перебудову будинку під церкву. Після виїзду о. Д. Блажейовського прибув на його місце о. Павло Смаль зі своєю родиною.

Іван Костюк

Я ЗНАВ ЇЇ...

ПАМ'ЯТІ МИРОСІ ГОЛОВКИ-ДРАГАН

Мов грім з ясного неба, рознеслась на „Вовчій Тропі", в вечірніх годинах четверга, 30-го серпня ц.р., сумна вістка, що о 5-ій годині по полудні того дня, в Джерзі Ситі, Н. Дж., перервалась нитка життя бл. п. Мирослави Головко-Драган... Пластунки і пластуни, зокрема сеньйори, ті, що знали Покійну з давніх часів на Батьківщині, і ті, що були знайомі з нею на скитанні і тут, на американській землі, поринули в глибокому смутку та роздумуванні про передчасну смерть тієї, що на свому життьовому шляху була символом і уосібленням євангельської науки, яка голосить: „Немає більшої любови, як хто душу віддає за друзів своїх"... Сумна вістка про смерть і похорони бл. п. Мирослави Драган жалібною ниткою перепліталась із радісним та достойним відзначуванням 50-літнього ювілею організації української молоді „Пласт" на просторих теренах пластових таборів „Вовчої Тропи" в Іст Четгемі, стейті Ню Йорк, аж до закриття Пластової Ювілейної Зустрічі в понеділок, 3-го вересня.

❦

І пригадались давні часи: Львів, вул. Домініканська 11, перший поверх, де разом зі своїми батьками, сестрами й братами проживала бл.п. Мирослава Головка. Миросею звали її дома і Миросею була вона для всіх, що знали її поза домом. Бувало, зустрінеш Миросю, розмріяну й веселу, з лагідними й гарними очима в коридорі чи на сходах дому, де поруч з мешканням її батьків приміщувались Крайове Т-во „Відродження", адвокатська канцелярія д-ра Олександра Надраги, Кооперативне Товариство „Достава", і дивуєшся: коли це гарне, миле й для всіх однаково ввічливе дівча має час на науку, спання та прохарчування, як воно завжди кудись біжить, поспішає?..

Бувало, зустрінеш Миросю на Ринку, Домініканській, Бляхарській чи на Руській, як вона з кошиком в руці летить в напрямі вул. Казимирівської, до ославлених „Бригідок", несучи товаришам оунівцям харчі з Комітету Допомоги Політв'язням, що мав свою кухню на Руській вулиці. Бувало, перекинешся з нею словом на ходу: „Куди Бог несе, Миросю?" і почуєш завжди ту саму відповідь: „До криміналу, несу віктунок для голодних!" Або зустрінеш її засмучену на Ринку під „Просвітою" і „Маслосоюзом". Тоді вона сама звітує: „Знову ,Бригідки' заповнились. Вже й харчів скоро не стане туди носити". Тоді береш Миросю за руку, потішаєш, як можеш і йдеш з нею на „віктунок". Зокрема тоді, коли поліція робила на неї засідку на Домініканській і її ніколи було харчуватись дома. А „віктунок" наш був тоді такий: 10 дека шинки від Ґрявки на Руській вул., дві „кайзерки" з пекарні „Золотий колос" на страґані на Ринку та грудка масла зі склянкою теплого молока в „молочному барі" „Маслосоюзу". І тоді наша Мирося оживала, її гарні очі сміялися на вид такого „віктунку".

А потім довгий час ми не бачили її у Львові. Тоді бо вона сама відсиджувала „кару" за приналежність „до вивротовей організації ОУН" у далекій тюрмі для жінок, у Фордоні. Тоді вже її самій треба було досилати „віктунок". Повернувшись до Львова, вона не зійшла зі свого раз наміченого шляху. Ми бачили її завжди діловою і завжди перевантаженою працею для ближніх і для України. „Союз Українок", „Зоря", „Сила", „Будучність", „Труд", „Просвіта", „Рідна Школа", „Відродження", „Фортуна Нова" — це львівські установи й організації, де ім'я бл. п. Миросі було знане всім і де її повсякденна, неструдима праця „для друзів своїх" не йшла на марне.

❦

Берлін — столиця гордої, бутної „Великонімеччини" в роках 1939-1945 — це дальші етапи невсипущого життя й праці для Батьківщини нашої Миросі, тоді вже дорослої й заміжньої, жінки Антона Драгана й матері дочки Оксани. І тоді, як колись до війни, у Львові, ми не раз зустрічалися з Миросею: на Маріянен Пляц 14, на зупинці „У-бану" Віттенберґ Пляц, Галлешес Тор чи Коттбусер Тор. І тоді вона, як колись у Львові, раділа нашим зустрічам, і ми перекидалися на львівській говірці коротким вітанням та вістками. Бувало, загудуть сирени на летунський алярм, а наша Мирося приглядається появі американських і британських бомбовиків на небосхилі: „Та йой, брикаймо до сховища, бо бузьки летять!" А „бузьки", тети „Агнешки" й „Амерці", як тоді говорили наші робітники в Берліні, скинувши кілька десятків „куферків" на Темпельгоф, Моабіт, Шарльоттенбурґ і Панков, відлітали непошкодженими на летунські бази Великобританії, залишаючи по собі звалища, пожари та непроглядні жертви в людях. Сирени гуділи на „Ентварнунг" і тоді Мирося, бувало, з малою Оксанкою на руках, раділа по-своєму: „І знову Бог помилував"! Не звертаючи уваги на небезпеку пожарів, завалення пошкоджених від бомб будинків, затруєння димом і пилюкою, вона рвалася до дальшої праці в користь знедолених та кинених напризволяще наших „остарбайтерів", несучи самаританську допомогу всім, хто тієї допомоги ждав.

Потім прийшов кінець війни. Розвал Німеччини і нове скитання з дочкою, далеко від чоловіка, по скитальчих таборах. І знову праця для ближніх. УНРРА, ІРО й Допомогові Комітети — це були терени її безперебійної, благородної діяльности. І так стелилося її життя до прибуття до обітованої землі Вашингтона в 1949 році. Тут, здавалось би, вона повинна була відпочити, в поєднанні з мужем та родиною. Та це не була б наша Мирося! І тут, не звертаючи уваги на надшарпане тюрмою і воєнним лихоліттям здоров'я, Мирося поринає з головою в крутіж громадських справ своєї ближчої, джерзісітської та нюйоркської метрополітальної української громади.

❦

За постійним гоненням у щоденному житті, на праці і поза нею, ми з Миросею, хоча й жили, здавалось би, у близькому сусідстві — вона в Джерзі Ситі, я в столиці „нашого" стейту, Трентоні — зустрічалися доволі рідко. Декілька разів на „Союзівці", раз чи два в Джерзі Ситі, на громадських зібраннях, іноли в Ню Йорку, а вже кожного року на традиційних вечерницях „Червоної Калини". І так, як колись, у Львові, Берліні чи після війни в Німеччині, ми перекидались двома-трьома словами вітання, згадували Львів і вул. Домініканську, Берлін і Маріянен Пляц, наші „віктунки", „бузьки" і „куферки". І завжди Мирося, як колись, була весела, усміхнена й життерадісна, дармащо невблаганна смерть стояла в її тіні, карбуючи на її житті дні й години.

Востаннє ми бачились з Миросею на цьогорічних вечерницях „Червоної Калини" в Народному Домі в Ню Йорку. Тоді, пригадую собі як сьогодні, в товаристві її чоловіка, дочки і д-ра В. Галана, ми згадували з Миросею про львівські „Бригідки", про їхніх „комірників", про наших спільних знайомих з Домініканської, Руської, Ринку, про те, як ми „віктувалися" та як Мирося мала безплатний, бо коштом „паньства польскєго", „вікт і опіку" у польських тюрмах. Тоді, на вечерницях, Мирося була зайнята своїми дебютантками і не мала часу ні для себе, ні для чоловіка, ні тим більше для мене. А все ж таки я випросив у Миросі дозволу затанцювати з нею „львівського кадриля". Оркестра ґрала „твіста", а ми з Миросею гасали по залі ніби „кадриля", приповідаючи ще й по-аранжерськи: „шурфетур-попід мур"...

І ніхто з нас тоді не знав, що це був останній публічний виступ нашої дорогої, милої, завжди усміхненої та для всіх ввічливої Миросі... Її усміх, за яким крилися безмежні фізичні терпіння, був тоді останній, яким вона обдарувала мене, свого колишнього сусіда з Домініканської вулиці, усіх з-поміж нас, що знали її такою, якою вона була за життя: доброю, милою, веселою, а при цьому строго серйозною й працьовитою для добра її ближчої і дальшої родини, а понад усе для добра нашої Батьківщини!

❦

Згадуючи сьогодні пам'ять покійної Мирослави Головки-Драган, схиляю голову перед її свіжою могилою і, замість квітів на могилу, складаю 10 дол. на потреби Наукового Осередку НТШ в Сарселі, у Франції.

Трентон, вересень, 1962.

Останній публічний виступ під час дебюту. Сл. п. Мирослава Драґан, в товаристві репрезентанта „Червоної Калини" д-ра Володимира Ґалана, ґратулює одній з дебютанток, панні Рені Постолюк, та її супровідникові, студентові медицини Юркові Стецюкові, під час традиційної вже презентації деб'ютанток на вечерницях „Червоної Калини" в Ню Йорку в березні ц. р. Два дні пізніше сл. п. Мирослава Драґан перейшла в лікарні в Джерзі Ситі одну з чергових операцій, які могли тільки дещо продовжити, але вже не могли врятувати її життя.

Трагічна смерть української лікарки

В суботу, 15-го вересня, вісім миль на захід від Мінот, Північна Дакота, згинула під час зудару двох авт д-р Анна Гутовська з Вішек, П. Дакота. Катастрофа наступила під час зливного дощу, коли на ховзькій автостраді авто д-р Гутовської почало крутитися, наступив зудар з автом, яке їхало в противну сторону, і тоді д-р Гутовська згинула.

Д-р Гутовська народилася 26-го березня 1916 р. на Україні, як дочка Дмитра і Евфрозини Мусієнко-Шешелевських. Лікарські студії покінчила на Україні і в 1938 р. вийшла заміж за лікаря д-ра Франка Гутовського. Вони обидвоє в 1950 р. прибули з Німеччини до ЗДА, та осіли у Вішеку, де Гутовський веде лікарську ординацію.

Д-р Анна Гутовська минулого року також здобула право на приватну лікарську практику, та відчинила свою ординацію в сусідньому до Вішек-у місті Ашлі, П. Д., лиш кілька днів тому.

Покійна полишила в печалі крім чоловіка троє малих дітей.

Похорони відбулися в середу 19-го вересня у Вішеку. Хай земля прибраної батьківщини буде Їй легкою. Вічна Їй Пам'ять. А. Ж.

ПОВІДОМЛЕННЯ УККА У СПРАВІ ПІДГОТОВИ ДО 8-ГО КОНҐРЕСУ

Ню Йорк. — У зв'язку з недалеким 8-им Конґресом Американських Українців, що має відбутися в днях 12-14 жовтня 1962 р. в Ню Йорку, Комісія підготови проєктів резолюцій на цей Конґрес просить уповноважених делеґатів на цей Конґрес, які мали б будь-які проєкти і пропозиції до резолюцій Конґресу, надсилати ці проєкти і пропозиції на подану внизу адресу УККомітету найпізніше до 4-го жовтня ц.р.

UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
302 W. 13th Street
New York 14, N.Y.

Домагаються евакуаційного пляну

Гарлем он Гудсон, Н. Й. — Експерт від стратегічної політики Германн Кан домагається, щоб ЗДА виготовили плян евакуації міст на випадок війни. Він гадає, що це мали б зробити не тільки з огляду на безпеку населення, але і тому, щоб показати ворогові, що ця країна направду думає про свою оборону. Але інший фахівець в цій справі Доналд Дж. Бреннен гадає, що повідомлення про евакуацію не відстрашило б ворога і тільки могло б його спровокувати, і тому евакуація не була б засобом до не допущення до атомової війни, тільки заохотою до неї.

Українсько-Літературно-Мистецький Клюб, Ню Йорк

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 28-го вересня ц. р., в приміщенні Клюбу відбудеться вечір, присвячений творчості сл. п. Федора Дудка. Доповідь про Федора Дудка, як письменника і людину, виголосить проф. Володимир Дорошенко. Вийнятки з творів письменника читатиме Ігор Шуган. Музичний вступ на фортепіяні із творів Василя Барвінського виконає Маруся Цісик. Початок о год. 8-ій веч.

✝

Повідомляємо
Родину, Приятелів та Знайомих,
що 12-го вересня 1962 року помер ненадійно,
на 43-му році життя,

бл. п. Гриць МАНДЗІЙ

родом з Купчинець, Тернопільського повіту.

Панахиду відправлено 13-го вересня в похоронному заведенні П. Яреми, а Похорони відбулися з цього ж заведення та з церкви св. Юрія в Ню Йорку на цвинтар Кальварії 14-го вересня 1962 року.

Горем прибиті:

дружина — ГЕРДА
доні — НІНА І ДЖАНЕТ
батько — ВАСИЛЬ на Україні
4 сестри — ГАЛЯ на Україні

✝

Ділимося сумною вісткою
з Рідними і Приятелями, що 24-го серпня 1962 р.
відійшла у Вічність, упокоївшись в Бозі,
Незабутня ДРУЖИНА і МАТИ

бл. п. АННА КОНИК

проживши всього 34 роки.

ПОХОРОН — відбувся 27-го серпня 1962 року, з похоронного заведення Михайла Колодія в Клівленді, до церкви св. Йосафата в Парма, Огайо й опісля на цвинтар св. Петра й Павла.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Горем прибиті:

чоловік — ЛАВРЕНТІЙ
доня — МАРУСЯ

✝

Ділюся сумною вісткою
з Рідними і Знайомими, що в неділю,
23-го вересня 1962 року відійшла у Вічність
моя Найдорожча
ДРУЖИНА

бл. п. Катерина ДЗЮБЕНКО

проживши 47 років.

ПОХОРОН — в СЕРЕДУ, 26-го ВЕРЕСНЯ 1962 року, рано, з пох. заведення Литвин і Литвин 801 Springfield Ave., Ірвінґтон, Н. Дж., до української православної церкви св. Тройці, при Waverly Ave. в Нюарку, Н. Дж., а опісля на цвинтар в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибитий:

чоловік — ЄВДОКИМ

У пам'ять бл. п.

Мирослави Головки-Драган

жертвує:

на видавничий фонд „Веселки" $10.00
на цілі УККомітету $10.00

СТЕФАНІЯ ГАЛИЧИН

ГЛИБОКО СПІВЧУВАЄМО

Дорогим Пані Галині, Мурочці, Іренці, Пані Ядвизі Корчинській, інженерові Михайлові Корчинському у великому горі, яке принесла передчасна смерть Чоловіка, Батька, Зятя та Шваґра

д-ра Миколи Єфремова

ВІРА ДОРОЖИНСЬКА з синами

Хроніка УВАН у ЗДА

Музей-Архів УВАН у ЗДА в серпні 1962 р.

Музей-Архів УВАН у ЗДА і Бібліотека влітку працювали безперервно, відкриті для читачів. Зокрема матеріялами Музею-Архіва і Бібліотеки користувались: проф. Б. Воцюрків (з Едмонтону) — матеріяли до історії Української Церкви 1918-1920 рр.; Ф. Бульбенко — газета „Народня Воля" 50-х років; З. Витанович — матеріяли до історії українського мистецтва, зокрема ґравюри; Д. Гуменна — совєтські видання з археології України; О. Лащенко — листи Ольжича і О. Олеся до Л. Чикаленка; К. Паньківський — газети за 40-і роки; А. Терещенко — галицькі видання початку XX віку і видання мистецьких творів Шевченка.

Музей подав матеріяли до Пластової виставки, улаштованої під час ювілейної зустрічі Пласту.

Протягом серпня надійшло: книжок — 250, періодичних видань — 372, різного — 142, разом 1037. Всього з початку року 7032 одиниці.

Найважливіші поступлення: від Л. Ґеца (Краків) через Д. Горняткевича — 7 документальних матеріялів (фото, рукописні); від О. Бойка — рукописи наукових праць Гр. Божка (Австралія): від СВУ (Ню Йорк) — фотографії, плакати та листівки (52 пр.): від СУМА (Ню Йорк) — 5 книжок: від І. Коровицького — різні українські і сучасні польські видання (8 кн.); від Г. Мироненка — різні друковані матеріяли і витинки з газет; від В. Барки — картина С. Кіндзерявого-Пастухова „Голуби"; від І. Манила — 2 оригінальні листи В. Винниченка до нього; від І. Костецького та Е. Цотмаєр — машинопис перекладу Т. Осьмачки трагедії Шекспіра; від О. Ізарського — 8 книжок, переважно совєтські наукові публікації; від И. Шварца — витинки з газет і журнали жидівською мовою з українською тематикою (4 журнали на ідіш); від А. Москаленка — друки, фото, пам'яткові речі (100 одиниць); від видавництва „Пролог" — совєтські журнали за останні роки (48 книжок); від І. Світа — різні матеріяли: друковані, рукописні, фото і театральний реквізит з Харбіна (всього 345 одиниць); від В. Кивелюка — частина його колекції книжок з історії всесвітнього мистецтва (70 книжок); від П. Мегика — його оригінальна картина „Циніï".

Інші жертводавці. Г. Костюк, А Дублянський, П. Маценко, Т. Добжанський, Д. Горняткевич, І. Мориквіт (Англія), Л. Р. Лепкий, І. Лисяк-Рудницький, Л. Бачинський, І. Решетар, Ю. Лавриненко, І. Лучишин, Консисторія Греко-Православної Церкви в Канаді, Видавництво „Віра і Культура".

Комісія з участю пластунів-чорноморців за актами чч. 5 і 6 прийняла до Музею-Архіву УВАН у ЗДА дальшу частину архіва сл. п. Св. Шрамченка — 167 одиниць.

Підготовка до виставки „Українські мистці на допомогу Академії"

Продовжується підготовка до виставки картин, що їх жертвують українські мистці з тим, щоб поступлення від їх продажі пішли на сплату боргу за будинок Академії. Уже надійшли картини таких мистців: М. Анастазієвський, М. Бабій, Я. Вижницький, В. Дорошенко, О. Дядинюк, В. Кивелюк, О. Кононенко-Трофимовська, К. Кричевська, С. Зарицька, П. Мегик, Р. Пачовський, С. Рожок, Б. Сімянцев, А. Сологуб, М. Гарасовська-Дачишин, Б. Титла, Д. Шолдра. Крім того, голова патронату мистецької студії О. Зелінський, подарував картину покійної Ю. Михайлів.

М. Коць, від Фундації УВАН у ЗДА, відвідав Філядельфію і зустрівся з тамтешніми мистцями, які щиро бажають допомогти Академії і передали свої твори для виставки і дальшого продажу. Мистець В. Кивелюк подарував архівові УВАН у ЗДА частину книжок з своєї збірки та погодився співпрацювати з Фундацією Академії. П. Мегик, крім дару на покриття боргу за будинок, передав Музеєві Академії одну з своїх кращих картин.

Олександра Костюк — новий фундатор будинку Академії

Пані Олександра Костюк з Міннеаполісу надіслала $ 250 на сплату боргу за будинок Академії. В своєму листі вона висловлює жаль, що не може брати безпосередньої участи в праці Академії, але тішиться тим, що „нарешті спроможна вже заложити свою цеглину в стіни УВАН".

Український Народний Союз — Академії

Згідно з ухвалою останньої конвенції, Український Народний Союз надіслав на потреби Академії $ 500.

Надходження до фонду Академії

В серпні 1962 р. надійшли пожертви до фонду будинку: в долярах: К. Паньківський — 50 (з раніше внесеними — 100); по 10: А. Архімович, О. Борисенко (Огайо), д-р Б. Косовицький (Каліфорнія), Я. Зінченко ф(орт Вейн, Інд.); по 5: А. Бродин (Ню Йорк) і К. Бризгун (Торонто, з раніше внесеними — 15). За підписним листом ч. 17 Н. Кордиш-Головко (Ст. Поль) зібрала 15: — 10 склали Н. та О. Головко (з раніше внесеними — 60 дол.), 5 — А. Семенюк. За підписним листом ч. 18 Н. Кордиш-Головко і В. Єрмоленко зібрали 20, що їх склали 17 осіб по 1-2 доляри. За підписним листом ч. 33 О. Соловей (Ст. Поль) 54, пожертви склали: А. Дорош — 12, родина Соловей — 10, по 5: І. Білоус, М. Глянько, В. Гнойовий, родина Колотій, О. Филипович; по 2: Г. Рябокінь і М. Самодін.

Пожертви на Академію: від Самопомочі у Клівленді в пам'ять Михайла Кураха — $ 20; замість квітів на могилу Зенона Тарнавського $ 20 від В. і О. Ленець та Б. Тарнавського; надійшло по $ 10 — від А. Бойка (Ню Йорк), Ф. Корсуна (Філядельфія), А. Котовича (Бавнд-Брук), Т. Кохно (Ілл.), Р. Погорецького (Ілл); по $ 5: від о. А. Явтушенка (Форт Вейн), Інд.), з Філядельфії — д-р М. Незд., д-р О. Одрина, М. Стратієнко.

Управа УВАН у ЗДА висловлює подяку всім жертводавцям.

З початком нового академічного року Фундація УВАН у ЗДА розгортає працю коло збирання грошей на оплату боргу за будинок Академії.

● **На Мадярщині** тамошній комуністичний уряд скасував заборону прийняти до високих шкіл дітей „експлуатуючих клас". За таких „експлуататорів" вважали земле- і домовласників, промисловців і купців та старшин передкомуністичного часу. Тому з-посеред 15,000 юнаків і дівчат, які зголошувались на високі школи, приймали тільки половину. Тепер цю практику рішено припинити, прийнявши засаду, щоб приймати тих, які хочуть співпрацювати з існуючим режимом.

● **У Варшаві** перевели в минулий четвер поверх півторигодинну розмову американський амбасадор Джон М. Кебот і комуно-китайський — Ванґ Пінґ-нан. Це була вже 114-та розмова на такому амбасадорському рівені — без найменшої користи для Америки. Проте на 25-го жовтня визначено відразу ще одну таку зустріч. Здогадуються, що комуно-китайський амбасадор найбільше скаржився на „аґресивні" дії вільних китайців із Тайвані (Формози).

Зі спорту

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ", НЮАРК — „ТРИЗУБ", ФІЛЯДЕЛЬФІЯ 0:3 (0:1)

Нюарк, 16 вересня. — Тут відбулися першенські змагання, якими обидві наші футбольні репрезентації розпочали новий сезон 1962—63. Вперше в історії Ам. Футб. Ліґи знайшлися в її складі дві українські дружини.

З тієї нагоди перед змаганнями відбулася коротка „церемонія" — вручення прапорця „Чорн. Січі" і китиці квітів для дружини гостей, виголошення привітів і врешті почесний викоп м'яча заступником мейора м. Нюарку, якого також вшановано китицею квітів.

1,500 глядачів, наших громадян з Нюарку, Ню Йорку, Елізабету, Пасейку і інших міст приглядались цій грі, з якої минулорічний чемпіон Ам. Футб. Ліґи — „Тризуб" вийшов переможцем. „Чорноморська Січ" виступила до цих змагань усе ще в неповному складі, в якому забракло 4-ох кращих змагунів нападу з Канади. Не дивлячись на це, новик Ам. Футб. Ліґи в загальному вдоволив своїх симпатиків, і грою і сильною волею та завзяттям. Маємо надію, що з приїздом знаменитих змагунів з Канади „Чорн. Січ" буде грізним суперником кожній дружині в Ам. Футб. Лізі.

В першій половині гра була майже рівнорядна, жива, з численними підворітними „ситуаціями. В цьому часі особливо добре репрезентувались дефензивні лінії, головно в дружині господарів, які мали не легке завдання здержувати наступи таких „зірок" як: Нога, Чижович III, Ферейра і Яковина з нападу „Тризуба". Завдяки енерґійній грі Саварина, Боянівського, Поноса та воротаря, вислід половини був тільки 1:0. Ворота для гостей здобув Яковина в 14-ій хв. гри, використавши підворітне замішання.

Під знаком численніших наступів „Тризуба", проходила друга половина змагань. Немічна гра нападу „Чорн. Січі" сильно обтяжила свої дефензивні лінії, поодинокі змагуни, якої включались до атак на ворота гостей. Це було і причиною втрати черговмх двох воріт, що їх здобули для „Тризуба" Нога в 51-ій хв. і Чижович в 72-ій хв. гри.

Згідно з ходом змагань, перемога „Тризуба" цілком заслужена. І не дивниця; від добірного складу „Тризуба" слід сподіватись і дальших успіхів. При наполегливих тренінґах і кращому взаємному розумінню між бомбардирами в нападі, „Тризуб" відіграє знову першорядну ролю в Ам. Футб. Лізі. Про дружину „Чорн. Січі" ще завчасно говорити. Все таки, добрі дефензивні лінії дають причину сподіватись, що після значного підсилення нападу, „Чорн. Січ" може справити не одному сильному клюбові несподіванку. Дальші виступи обох наших репрезентацій заповідаються досить цікаво. Приємно відзначити, що обидва склади, як на початок, значно українізовані — 8 українців в „Чорн. Січі" і 5 в „Тризубі".

Склад „Чорн. Січі": Бенедетто, Саварин, Боянівський, Каздоба, Коста, Понось, Рада, Паук, Лужняк, Шпон, Яровий, (Коремба).

„Тризуб": Паскарелі, Рач, Горзелінґ, Кравець, Ферейра II, Зоф, Чайка, Чижович, Ферейра I, Нога, Яковина (Манджіні, Дуве, Куденко).

Після змагань, в домі „Чорноморської Січі", господарі влаштували скромне, але щире, прийняття для Управ та змагунів „Тризуба" і „Чорн. Січі", під час якого були відзначені трофеями Футб. Ліґи стейту Ню Джерзі змагуни дружини юнаків „Чорноморської Січі", які здобули чемпіонат в групі юнаків цієї Ліґи в сезоні 1961—1962.

Ом. Тtардовський

Розвій кредитівки „Відродження" в Арґентині

18 серпня в осідку Т-ва „Відродження" в Буенос Айресі відбулися ширші піврічні сходини членів кредитової кооперативи „Відродження", на яких ц. В. Яхвно, директор кооперативи, подав звіт з шестимісячної діяльности кооперативи, що з року на рік незвичайно успішно, невважаючи на економічну кризу в країні, розвивається. Протягом 1962 р. кооператива придбала 192 нових членів. В 1961 р. вона мала 1573 членів, до 1-го серпня мала 1766 членів, і в місяці серпні придбала ще кількох. Кооператива надіється, що до кінця року матиме 2.000 членів, але й тепер вона — найчисельніша українська організація в Арґентині.

Сплачено за видчитний час нових уділів 1.136.920 пезів. Загальна сума уділів тепер — 4.812.860 п. З кожного уділу кооператива виплачує 8% дивіденди.

Ощадностевих рахунків було 1929 на суму 10.314.725 п. Висота відсотків від ощаджень — від 8 до 11,5% річних. За відчитний час ощадності збільшилися на 22,7%. Як взяти під увагу економічну кризу, що її переживає Арґентина, треба зробити висновок, що кооператива „Відродження" користується великим довір'ям членства і всієї української національної спільноти.

Оборот на біжучих рахунках досяг у відчитному періоді 26.753.000., себто зріс на 7.597.000. За 7 місяців 1962 року кооператива зробила грошового обороту на 112 мільйонів.

Помічається великий попит на позички. Щоб мати можливість всіх задовольнити, кооператива була примушена обмежити час позички до 10 місяців. Численні позички видаються лише на 6 місяців. В 1962 р. кооператива видала позичок на 19.368.000 пезів. За той самий час позичковці повернули кооперативі позичок на 14.830.000. Тепер на руках позичковців знаходиться 17.110.000. Від часу створення кооперативи видано позичок на 85 мільйонів.

На рахунку Інкаса різних грошових документів, оборот досяг 5.024.000.

З огляду на постійну інфляцію пеза, заведено ощадностеві рахунки в долярах. Також позички видаються тепер часто в долярах, себто, при повороті грошей, позичковець має їх звертати за тодішнім курсом доляра. Справа долярових позичок викликала на Ширших Сходинах жваві дискусії, проте більшість висловилась за тим, щоб, по можливості, кооператива всі грошові трансакції перевела на тверду валюту.

В 1963 р. кооператива святкуватиме свій 10-літній ювілей. Членство на Сходинах висловилося за тим, щоб ювілей відсвятковано скромно, без зайвої витрати гроша, який краще призначити на якусь національну ціль, щоб таким чином гідно відзначити 10-ліття української національної кооперативи.

Висловлено також побажання, щоб, з огляду на загрозу дальшої втрати вартости місцевої валюти, кооператива якнайскорше придбала собі власну домівку, або землю під ту домівку, що була б корисним вкладом капіталу. З цього приводу Управа Кооперативи повідомила, що вже майже закінчено переговори з Т-вом „Відродження" про закупно від нього сусіднього дому, що в ньому живуть тепер арґентинці.

Досі діяльність кооперативи обмежувалася на Буенос Айрес та його найближчі околиці. Але вже давно відчувається потреба поширити її й на дальші провінції, особливо на Чако та Міссіонес, де живуть компактною масою українці, і там повідкривати філії кооперативи. Це поширення діяльности кооперативи на дальші провінції, — одне з чергових завдань кредитівки „Відродження", має бути якнайскорше зреалізоване, і тим способом спричиниться в значній мірі до посилення української національної зорганізованости та свідомости в тих далеких провінціях, позбавлених української інтеліґенції.

Є. О.

Директор Канадійської Канцелярії інж. В. Коссар відвідає Союзові Відділи в Альберті

Джерзі Сиτі. — З Головної Канцелярії УНСоюзу повідомляють, що інж. Володимир Коссар, головний контролер УНСоюзу та директор Канадійської Канцелярії У. Н. Союзу від дня 27-го вересня ц. р. перебуватиме в Едмонтоні, Албертської провінції Канади. Метою поїздки інж. Коссара є репрезентація У. Н. Союзу на святі відзначення 30-ліття УНО та в одночас відвідини Відділів УНСоюзу на терені Алберти. У вівторок 2-го жовтня в Українськім Національнім Домі УНО в Едмонтоні відбудеться союзова нарада членів УНСоюзу, на яку організатори наради запрошують всю українську місцеву громаду. Початок година 7.30 вечора. До завдань інж. Коссара належить підготова пляну значного поширення УНСоюзу серед усіх українських скупчень на терені альбертійської провінції. В листі до Головної Канцелярії інж. Коссар висловлює надію, що місцеве громадянство радо скористає з його досвіду в громадських та зокрема в життєво-забезпеченевих справах. Інж. В. Коссар є піонером союзової ідеї на терені Канади та водночас є основником та одним з найчільніших членів канадійського УНО. Між УНО і УНСоюзом від початків існування обох організацій існують тісні з'язки. Багато домів УНО, а водночас чимало Відділів УНСоюзу в Канаді постало за допомогою УНО, збудовано при видатній допомозі У. Н. Союзу. Під цю пору 8 домів УНО користають з морґеджових позичок УНСоюзу. Слід сподіватися, що організаційна поїздка інж. Коссара буде прийнята місцевим громадянством прихильно й причиниться до розбудови українського життя в цьому далекому українському середовищі.

Вищі курси українознавства у Твин-Сиτі, Мінн.

Відчуваючи гостру потребу в додаткових українознавчих курсах вищого типу для молоді Твин-Сиτі, яка вже закінчила школи, існуючі при парафіях Українських Церков чи при відділах УККА, а також йдучи на зустріч багатьом, які хочуть доповнити свої знання з головніших ділянок української культури, при місцевому Відділі УККА в Ст. Полі в минулому році створено „Вищі Курси Українознавства" з дворічною програмою навчання.

Як звичайно в таких випадках перед організаторами і професорським складом Курсів повстало нелегке завдання. Треба було укласти програму навчання, що мало відбуватися в дополудневі години лише по суботах, достосувавши його до пересічного рівня слухачів з загальною освітою від старших клясів гайскулу до перших річників коледжів, та для учнів з дуже нерівномірним знанням з українознавства і навіть самої української мови.

На ці курси записалося 16 осіб з обох міст, — кількість вистачальна для покриття видатків на саме приміщення для викладів.

Навчання відбувалося щосуботи, крім тих, на які припадали свята, за схемою: історія України й історія української літератури — першої суботи й географії України та українське образотворче мистецтво — кожної наступної суботи, по чотирі академичні години щосуботи. Додатково дано найнеобхіднішу кількість годин з рідної мови.

Викладали проф-ри Олександра Костюк — українську мову, М. Турчманович — історію України, П. Петренко — історію української літератури, М. Дербуш — географію України й М. Михалевич — українське образотворче мистецтво. Адміністрація Курсів спочивала в руках Л. Рудавського, директора „Рідної Школи" при відділі УККА в Ст Полі.

Досвід минулого навчального року стверджує, що присвячуючи навіть лише 4 години тижнево Вищим Курсам Українознавства — наша молодь має змогу здобути багато ґрунтовних знань про Україну, таких необхідних для нашої зміни у всіх ділянках українського суспільно-громадського життя в ЗДА.

Під цим оглядом зорганізовані в Твин-Сиτі Вищі Курси Українознавства заслуговують на пильну увагу нашого Громадянства, від якого залежатиме, чи ці Курси і надалі залишаться здобутком для небагатьох 16-ох, чи перетворяться на своєрідний і такий потрібний в Твин-Сиτі — „Українознавчий Народний Університет", двері якого мали б бути відкриті для всіх, хто прагне поглибити своє знання про землю батьків своїх і для тих, які в школах, керованих окупантами українських земель, не мали змоги цього знання набути.

Ст. К.

Короткі вістки

● **У Південній Кореї** почались американсько-корейські розмови на тему юрисдикції над американськими вояками, які порушують обов'язуючі в Південній Кореї закони. ЗДА принципово погоджуються, щоб американські військовики, які поза своєю службою допускаються різних проступків і злочинів, відповідали перед південно-корейськими судами, але вимагають, щоб спершу у Південній Кореї вернувся цивільний і конституційний режим.

● **Совєтський драматург** Ніколай Погодін, який насправді називався Стукалов, помер в Москві у віці 61 років. За тематику його драм — про фабрики, робітників, керівну ролю компартії в керуванні продукцією і за прославлювання Сталіна окремою трилогією — він дістав нагороду Леніна.

● **У Пейпінгу** почнуться 15 жовтня ц. р. наради між комуністичними китайцями та індійцями в справі спору за кордон між тими двома державами. Однак не відомо ще, чи дійде до сутніх розмов, бо спершу мова йтиме за вимогу Індії, щоб перед приступленням до судньої конференції комуно-китайські війська очистили 12.000 кв. миль китайської території в провінції Лядах, що їх китайські комуністи зайняли силою. Китай цьому противиться, кажучи, що це „його" територія.

ТАРЗАН, ч. 4912. Спір лікує хорого чоловіка.

Спір нерішуче слухав, як тубільча жінка просила його відвідати її чоловіка.

— Чому б ні? — дораджував Тарзан. — Чи ви не є певні, що сироватка є успішна?

Так заохочуваний, і також щоб заспокоїти свої таємні сумніви, Гаррі приготовлявся до лікування хорого чоловіка.